

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Klimat- och näringslivsdepartementet

Yttrande över Omarbetat direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa – förslag från Europeiska kommissionen

Regelrådet har fått möjlighet att yttra sig över rubricerat förslag. Regelrådet har i uppgift att bistå regelgivare, om dessa begär det, med att granska konsekvensutredningar till förslag från Europeiska unionen som bedöms få stor påverkan för företag i Sverige och lämna råd om vad en svensk konsekvensutredning bör innehålla. Regelrådet har därför översiktligt granskat EU-kommissionens konsekvensutredning SWD (2022) 542 final.

Den 26 oktober 2022 presenterade kommissionen sitt förslag till revidering av luftkvalitetsdirektiven¹. Syftet är att åtgärda de brister som identifierats när det gäller miljö och hälsa, styrning och verkställighet, övervakning och bedömning samt information och kommunikation. Kommissionen föreslår att de två befintliga direktiven slås samman till ett direktiv. Förslaget innehåller mer ambitiösa normer och mål för luftkvalitet på medellång- och lång sikt, förbättringar i hur luftkvalitet ska kontrolleras och hur upptäckta problem ska åtgärdas samt regler kring utökad information om luftkvalitet till allmänheten.

Förhandlingar i rådet inleddes i början av 2023 under det svenska ordförandeskapet.

Kommissionens konsekvensanalys indikerar att förslaget bedöms kunna bidra till en kraftig förbättring av luftkvaliteten runt om i Europa fram till 2030. Tre politiska alternativ med olika nivåer av anpassning till WHO:s luftkvalitetsriktlinjer från 2021 har identifierats. Alla tre alternativen – ”fullständig anpassning” (I-1), ”närmare anpassning” (I-2) och ”partiell anpassning” (I-3) – skulle medföra betydande hälso- och miljöfördelar, om än i varierande grad. För alla tre alternativen visar dock konsekvensanalysen att samhällsnyttan är betydligt större än kostnaderna.

Kommissionen anger att de årliga kostnaderna och fördelarna har beräknats för 2030 som en central skattning, eftersom merparten av de nya luftkvalitetsnormerna skulle behöva uppnås för första gången det året. Kostnader för begränsningsåtgärder skulle uppstå redan under tidigare år för att säkerställa att de nya standarderna uppfylls 2030, men efter 2030 kommer de sannolikt att minska eftersom engångsinvesteringar som krävs för att uppnå målen redan kommer att ha gjorts.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/50/EG av den 21 maj 2008 om luftkvalitet och renare luft i Europa och Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/107/EG av den 15 december 2004 om arsenik, kadmium, kvicksilver, nickel och polycykliska aromatiska kolväten i luften (direktivet om metaller och PAH).

För alternativ I-3 uppskattas nettovinsterna till mer än 29 miljarder euro, jämfört med motsvarande kostnader för begränsningsåtgärder och därmed sammanhängande administrativa kostnader som uppgår till 3,3 miljarder euro 2030. För alternativ I-2 är motsvarande siffror mer än 36 miljarder euro respektive 5,7 miljarder euro och för alternativ I-1 drygt 38 miljarder euro respektive 7 miljarder euro.

De administrativa kostnaderna beräknas uppgå till mellan 75 och 106 miljoner euro per år 2030. Detta inbegriper kostnader för utarbetande av luftkvalitetsplaner, utvärderingar av luftkvaliteten och ytterligare provtagningspunkter. Framför allt väntas kostnaderna för att utarbeta luftkvalitetsplaner minska med tiden, allteftersom de löser överskridanden av luftkvaliteten och gör sig själva överflödiga. På samma sätt blir kraven i systemet för utvärdering av luftkvaliteten mindre stränga i takt med att luftkvaliteten förbättras, med en förväntad minskning av kostnaderna för övervakning av luftkvaliteten. De ovannämnda skattningarna, inklusive engångsinvesteringar, och därmed sammanhängande administrativa kostnader har dock beräknats på årsbasis. Kommissionen poängterar att alla dessa kostnader bärs av offentliga myndigheter.

Vidare anser kommissionen att det är viktigt att notera att luftkvalitetsdirektiven inte medför några direkta administrativa kostnader för konsumenter och företag. De potentiella kostnaderna för dem härrör främst från åtgärder som vidtagits av medlemsstaternas myndigheter för att uppnå de luftkvalitetsnormer som fastställs i direktivet. Dessa är en del av de totala kostnaderna för begränsningsåtgärder som nämns ovan.

I sin faktrapromemoria (2022/2023:FPM20) skriver regeringen att en preliminär analys av de föreslagna luftkvalitetsnormerna indikerar att Sverige har relativt goda förutsättningar för att uppnå de skärpta nivåerna till 2030. Utökade åtgärder och styrmedel kring slitagepartiklar och dubbdäcksanvändning kan dock behövas för att uppnå gränsvärdet för PM10. Det anges att förslaget kan innebära ökade administrativa kostnader, men dessa bedöms vara små i förhållande till förväntade samhällsvinster från bättre luftkvalitet och minskad exponering av luftföroreningar.

Regeringen noterar att motsvarande kostnads- och nyttouppskattningar som nämnts för EU inte anges för Sverige, men att typen av nyttor och kostnader kan förväntas vara likartade i Sverige och även att nyttorna bedöms överstiga kostnaderna.

I faktrapromemorian uppges att Sverige avser att verka för en ambitiös linje i förhandlingarna i syfte att främja en starkt samstämmighet i politiken och att säkerställa att direktivet inte urvattnas. Samtidigt är det angeläget att bestämmelser om sanktioner och rätt till ersättning utformas på ett ändamålsenligt sätt för att undvika oförutsägbara och oproportionerliga budgetära konsekvenser för medlemsstaterna. Sverige ska även verka för att den administrativa bördan för berörda myndigheter, kommuner och regioner till följd av de utökade kraven begränsas.

Regelrådet noterar att konsekvensutredningen inte innehåller några analyser som tydliggör vad konsekvenserna av förslaget skulle bli för svenska företag. Regelrådet kan emellertid konstatera att förslaget, vid nationell tillämpning för att nå upp till kvalitetskraven, kan innebära betydande effekter för företag och anser därför att en kompletterande svensk konsekvensutredning behöver upprättas snarast inför fortsatta förhandlingar. En sådan bör innehålla en redovisning av de aspekter som återfinns i 7 § i förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, med särskilt fokus på vilka kostnader de olika

bestämmelserna i kommissionens förslag medför för svenska företag samt hur företag i olika sektorer samt små och medelstora företag kan komma att påverkas.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 3 maj 2023.

I beslutet deltog: Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Lennart Renbjör och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av: Ulrika Wienecke.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Ulrika Wienecke
Föredragande